
Protokoll

Regionstyrelsen

28 januari 2026

Regionstyrelsens protokoll

Plats och tid	Bornholm, Rådhuset Visborg, 28 januari 2026, klockan 09.00–15.00
Beslutande	Meit Fohlin (S), ordförande, § 2, 15, 17, 19, 20, 28 - 40 Andreas Unger (M), 1:e vice ordförande, ej § 2, 15, 20, 29 Johan Malmros (C), 2:e vice ordförande Thomas Karlström (S) Jenny Larsson (S), ej § 18 Håkan Ericsson (S), tjug ersättare Greger Eneqvist (S), tjug ersättare Caroline Kalass (S), tjug ersättare Mariette Nicander (M) Lina Runander (M), tjug ersättare, Ej § 7 Eva Ahlin (C), Ej § 18 Bibbi Olsson (C), tjug ersättare Jörgen Benzler (V), tjug ersättare Maya Arfvidson (MP) Lars Engelbrektsson (SD)
Ersättare	Lena Broén (S), tjug ersättare § 1, 3-11, 51, 12-14, 16, 41-50, 52-54, 18, 21-27. Ej § 2, 15, 20 Mårten Silvé (M), tjug ersättare §15. Ej § 2, 29 Rolf Öström (M), tjug ersättare § 29 Micke Seid (MP), tjug ersättare § 2, 39 Per Arne Vretling (SD)
Övriga	Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF Helena Hagstedt, stadssekreterare, RSF Petra Jonsson, pressekreterare, RSF Cajsa Örndén, stadssekreterare, RSF Anna Malm, kanslichef, RSF Lise Langseth, förvaltningsdirektör, TSF, § 1 Susanne Pettersson, senior rådgivare, TSF, § 1 Jonas Carlsson, VA utvecklare, TSF, § 1 Anna Malkan Nelson, avdelningschef, TSF, § 1 Anders Lindholm, planeringsstrateg, RSF, § 2 Patrik Pettersson, chefsjurist, RSF, § 2, 17, 19-20 Natalie Svensson, advokat, AX Advokatbyrå, § 2 Marcus Westerlund, projektledare, PwC, § 2 - digital närvaro Elin Lydahl, administrativ direktör och bitr. förvaltningschef, RSF, § 2 - digital närvaro Lars-Göran Uddholm, räddningschef, RSF, § 9 Jenny Iversjö, avdelningschef, TSF, § 14, 15 Anna Rieem, projektchef, TSF, § 15

Josefine Strandängers, ekonomistrateg, RSF, § 17
Petra Thunegård Gråberg, näringslivsstrateg, RSF, § 17
Susanna Palomaa, enhetschef, RSF, § 17, 18
William Cöster, projektledare, RSF, § 19
Malena Bendelin, enhetschef, RSF, § 19, 28-37
Max Sundberg Wallman, översiktsplanerare, TSF, § 28-31
Jonas Nilsson, ekostrateg, RSF, § 35
Izabelle Bengtsson, enhetschef, RSF, ej § 2
Per Wikberg, enhetschef, RSF, ej § 2, 15,20
Jonas Karlsson, Enhetschef, RSF, ej § 2, 15,20
Anna Centerdal Waljanson, enhetschef, RSF, ej § 2
Anna Stolarska, enhetschef, RSF, ej § 2
Rosanna Stenström, enhetschef, RSF, ej § 2
Kenneth Weinberg, enhetschef, RSF, ej § 2
Lisa Nordahl, säkerhetsdirektör, RSF, ej § 2

Datum för justering

2026-01-28

Paragrafer

§ 2, 17, 19–20, 29 och 31 justerades omedelbart

Underskrifter

Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför
signaturer.

Sekreterare Helena Hagstedt

Ordförande Meit Fohlin § 2, 15, 19, 20, 28-40.

Ordförande Andreas Unger § 1, 3-14, 16-18, 21-27, 41-54.

Justerare Thomas Karlström

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsen
Sammanträdesdag	2026-01-28
Protokollet anslås	2026-01-29
Anslaget tas ned	2026-02-20
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS § 2	Försäljning av aktierna i Gotlands Energi AB	6
RS § 17	Remiss. Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välbefinnande och Fler möjligheter till ökat välbefinnande	10
RS § 19	Remiss. Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk	14
RS § 20	Överklagande av regionfullmäktiges beslut 2025-11-17, RF § 182 och RF § 184 Strategisk process ö-lägesfaktorer och kommunikationer	16
RS § 29	Remiss. Begäran om yttrande över ansökan om nätkoncession	17
RS § 31	Remiss. Översynen av riksintressen för värdefulla ämnen och material på norra Gotland	20

RS § 2 Försäljning av aktierna i Gotlands Energi AB

Ärendenummer: RS 2025/467

Paragraf föregående instans: AU § 1

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionfullmäktige godkänner transaktionen att överlåta Region Gotlands samtliga aktier i Gotlands Energi AB till Vattenfall AB i enlighet med framförhandlat aktieöverlåtelseavtal.
- Regionfullmäktige beslutar att från och med den dag som aktieöverlåtelsen genomförs, tillträdet, återkalla de uppdrag inom GEAB-koncernen som regionfullmäktige utsett eller nominerat personer till.

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen ingår framförhandlat aktieöverlåtelseavtal med Vattenfall AB avseende aktierna i Gotlands Energi AB. Avtalet är förenat med villkor om att Regionfullmäktige i Region Gotland godkänner transaktionen i beslut som vinner laga kraft.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C) och Bibbi Olsson (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Region Gotland äger idag 25 procent av Gotlands Energi AB (GEAB) och 75 procent ägs av Vattenfall AB. Som minoritetsägare har Region Gotland ett visst inflytande, men besluten fattas ytterst i GEAB:s olika bolag. GEAB står nu inför stora investeringar, framför allt inom elnätsverksamheten men även inom fjärrvärmeverksamheten. Historiskt har dessa finansierats av Vattenfall men de har nu tydligt uttalat att även Region Gotland behöver ta ansvar för finansieringen.

Region Gotlands ekonomiska läge tillsammans med stora egna investeringar i kärnverksamheterna, GEAB:s kommande investeringar och att det finns en hel del värde i GEAB:s verksamheter har föranlett behovet av att utreda nyttan och värdet av Region Gotlands ägande i GEAB.

Regionstyrelsen beslutade 1 april 2025 att ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en översyn av ägandet i GEAB-bolagen. Mot bakgrund av detta uppdrag anlätades konsultbolaget PwC för att genomföra en strategisk utvärdering av Region Gotlands ägande av GEAB med syftet att analysera

risker och möjligheter med en eventuell försäljning av Region Gotlands ägarandel i GEAB.

I PwC:s utredning, som presenterades i maj 2025, ställdes de två huvudsakliga handlingsalternativen mot varandra – att sälja respektive behålla

Region Gotlands ägarandel i GEAB. Analysen genomfördes utifrån fem olika perspektiv: näringsliv, samhällsbyggnad, beredskap, klimat och ekonomi. I utredningen identifierade PwC ett antal positiva såväl som ett antal negativa effekter för Region Gotland vid en försäljning av aktieinnehavet i GEAB.

De två tydligaste fördelarna som PwC lyfte fram i utredningen är att en försäljning skulle generera ett kapitaltillskott till Region Gotland och att risken för att Region Gotland skulle behöva gå in med ekonomiska ägartillskott till GEAB skulle elimineras. Båda dessa ha positiv effekt på Region Gotlands ekonomiska status. Vidare har Vattenfall öppnat för att konsolidera elnätskoncessionen på Gotland med Vattenfall Syd, något som kan innebära sänkta elnätstariffer för de gotländska elnätskunderna.

De risker som PwC identifierade i utredningen avsåg Region Gotlands insyn och inflytande i bolaget, förlust av arbetstillfällen och kompetens, förlorad kontroll över elnäts- och fjärrvärmepriser och förlorad lokal förankring vid nya projekt. PwC:s bedömning är att dessa risker kan hanteras och att de effekter som kan uppstå skulle vara av begränsad omfattning.

Mot bakgrund av PwC:s utredning gav regionstyrelsen, vid sitt möte den 26 maj 2025, regiondirektören i uppdrag att genomföra en ekonomisk värdering av Region Gotlands aktiepost i GEAB samt att inleda förhandlingar, för att därefter återkomma med ett beslutsunderlag inför en eventuell försäljning av Region Gotlandsaktieinnehav i GEAB.

Under sommaren och hösten har arbetet pågått med att ta fram en värdering av Region Gotlands aktieinnehav i GEAB och att genomföra förhandlingar med Vattenfall avseende köpeskilling och aktieöverlåtelseavtal. Ett framförhandlat aktieöverlåtelseavtal finns bilagt.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Stefan Hollmark, regiondirektör, Anders Lindholm, planeringsstrateg, Patrik Pettersson, chefsjurist, regionstyrelseförvaltningen, Nathalie Svensson, advokat, AX advokatbyrå och Marcus Westerlund, projektledare, PwC.

Eva Ahlin (C) yrkar att ärendet återremitteras för att Region Gotland ska klarlägga:

1. Hur en försäljning av elnätsbolaget kan påverka den framtida elnästaxan för gotlänningar och huruvida det är möjligt att redan i dag med 25% regionalt ägande, bli en del av regionalt elnät på fastlandet.

2. Hur en försäljning av fjärrvärmebolaget till Vattenfall och i andra led, en försäljning från Vattenfall av all sin fjärrvärme kan påverka den framtida fjärrvärmetaxan och rådighet över fjärrvärmenätet.
3. Hur lokal närvaro, bemanning och arbetstillfällen på Gotland påverkas av en försäljning
4. Hur lokal förankring, närvaro i forum kopplade till t.ex. regional utveckling och vilka effekter och ekonomiska konsekvenser frånvaro av sponsring till idrott och kultur påverkas av försäljning.

Johan Malmros (C) yrkar, om beslut fattas att Region Gotlands andel i Gotlands Energi AB säljs, att förhandlingar ska inledas med Vattenfall om att köpa fjärrvärmeverksamheten. Köpet ska finansieras av intäkterna från försäljningen av resterande delar av bolaget.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag på Johan Malmros (C) yrkande.

Meit Fohlin (S) yrkar att den första beslutspunkten ändras enligt följande: Regionfullmäktige godkänner transaktionen att överlåta Region Gotlands samtliga aktier i Gotlands Energi AB till Vattenfall AB i enlighet med framförhandlat aktieöverlåtelseavtal.

Meit Fohlin (S) yrkar att regionstyrelsen tar följande beslut: Regionstyrelsen ingår framförhandlat aktieöverlåtelseavtal med Vattenfall AB avseende aktierna i Gotlands Energi AB. Avtalet är förenat med villkor om att Regionfullmäktige i Region Gotland godkänner transaktionen i beslut som vinner laga kraft.

Mariette Nicander (M) yrkar med instämmande av Jörgen Benzler (V), Maya Arfvidson (MP) och Thomas Karlström (S) bifall till regionstyrelseförvaltningens förslag.

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar avslag till regionstyrelseförvaltningen förslag avseende försäljning.

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras i dag eller återremitteras och finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros tilläggsyrkande och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med eget ändringsyrkande och finner att det bifalls.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C) och Bibbi Olsson (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Beslutsunderlag

Bolagsordning 2014

Konsortialavtal 2024-12-12

PwC Rapport. Strategisk utvärdering av ägandet i Gotlands Energi AB, 2025-05-09

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-09

Regionstyrelsen 2025-06-04 § 278

PwC Rapport värdeutlåtande 2025-12-23

Utkast Aktieöverlåtelseavtal 2026-01-08

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-09

RS § 17

Remiss. Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välstånd och Fler möjligheter till ökat välstånd

Ärendenummer: RS 2025/2064

Paragraf föregående instans: AU § 15

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att inlämna upprättat förslag till Finansdepartementet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har mottagit remiss av betänkandet SOU 2025:96 - Fler möjligheter till ökat välstånd. Remissvar ska lämnas senast den 4 februari 2026.

Remissvaret har tagits fram i samarbete mellan regionstyrelseförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Region Gotland välkomnar Produktivitetskommissionens ambition att stärka Sveriges långsiktiga produktivitet och konkurrenskraft. Regionen tillstyrker flera förslag inom digitalisering, AI, regelförenkling, statsbidragshantering och åtgärder för att stärka kompetensförsörjning. Samtidigt konstaterar Region Gotland att Gotlands och ö-lägets strukturella skillnader inte har beaktats i betänkandet och anser att de förslag som tas vidare från Produktivitetskommissionen måste göras med en territoriell/geografisk säkring. Region Gotland lyfter även och hänvisar till det svar regionen skickat till SVESAM-utredningen samt till den kommande publikationen från OECD ”Island Economies – Building Resilient, Innovative and Connected Island Regions” som kommer i februari.

Remissvaret betonar därför att reformer behöver utformas med hänsyn till geografiska och strukturella förutsättningar, ö-läget, demografi, begränsade pendlingsmöjligheter, höga krav på beredskap och resiliens och begränsade möjligheter att samarbeta över kommun- och regiongränser.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens anser att betänkandet innehåller flera väl avvägda bedömningar och förslag som kan bidra till ökad produktivitet och stärkt konkurrenskraft. Samtidigt har Gotlands unika förutsättningar inte beaktats i betänkandet. Det är angeläget att reformer och styrmodeller utformas med tillräcklig flexibilitet för att kunna tillämpas i regioner med olika territoriella och strukturella förutsättningar.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att kommissionens förslag inom forskning och innovation behöver kompletteras med ett geografiskt perspektiv och resurser för ökade territoriella samarbeten mellan fler aktörer. Region Gotland tillstyrker inriktningen mot kvalitet och resultat, men föreslår att resultatbaserad medelstilleddelning kompletteras med en geografisk faktor. Förvaltningen bedömer vidare att förslaget om att etablera mindre forskningsinstitut ger möjlighet till regional förankring och föreslår att ett institut provas på Gotland med inriktning mot forskning med dubbla användningsområden.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer vidare att förslagen inom digitalisering och artificiell intelligens är av särskild strategisk betydelse för Region Gotland. Förvaltningen instämmer i behovet av gemensamma nationella lösningar, tydligare regelverk och stärkt kompetens. Samtidigt föreslår förvaltningen att digitalisering och AI bör beaktas som en integrerad del av samhällets samlade beredskap, då robust digital infrastruktur är en grundförutsättning för samhällsviktig verksamhet i ett ö-läge. Inom detta område föreslås även Gotland bli pilot-region inom ett flertal områden.

Regionstyrelse förvaltningen ställer sig positiva till de flesta bedömningar och förslag kopplade till arbetsmarknad och kompetensförsörjning men är noga med att lyfta ö-perspektivets utmaningar i yttrandet. Förvaltningen ställer sig tveksamma till förslaget om att inrätta en ny nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå med lägre studietakt och sänkta behörighetskrav. Tveksamheten avser främst likvärdighet, utbildningens kvalitet och konsekvenserna för en redan utsatt elevgrupp. Samtidigt finns det delar som bedöms ha potential att bidra positivt till elevers motivation och måluppfyllelse förutsatt att rätt stöd och resurser säkerställs.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i vikten av goda, samhällsekonomiskt ändamålsenliga ramvillkor för en hållbar klimatomställning. Förvaltningen påpekar att högre bensin- och dieselskatter ökar incitamentet att minska användningen av fossila bränslen, men efterlyser fler kostnadseffektiva styrmedel och framhåller även vikten av stöd till utveckling av klimatförbättrad betong, med hänsyn till Gotlands stora cementindustri. Förvaltningen motsätter sig däremot att Sveriges klimatmål helt harmoniseras med EU:s, då olika regioner har olika förutsättningar. Sänkta ambitioner vore fel väg då klimatpolitik visat sig driva innovation.

Regionstyrelseförvaltningen delar kommitténs bedömning att nuvarande ordning för finansiering av stadsbidrag bidrar till otydlighet och oförutsägbarhet. På betänkandes förslag angående en statlig garantimodell föreslår regionstyrelseförvaltningen i stället en indexering av de generella statsbidragen framåt för att inte riskera en urholkning. Samtidigt framhåller förvaltningen att en garantimodell är en bättre modell än nuvarande system.

Regionstyrelseförvaltningen, tillsammans med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, tillstyrker i huvudsak kommissionens inriktning mot stärkt primärvård, ökad prevention, digitalisering och utfasning av lägvårdevård. Förvaltningarna föreslår att 1100 listade patienter är ett bättre mått för stärkt primärvård än förslaget om antal utfärdade specialistbevis. Förvaltningarna bedömer att vissa förslag inte är ändamålsenliga för Region Gotland, särskilt förslag som innebär statlig inblandning i regionernas ersättningssystem då det bedöms innebära ett intrång i det kommunala självstyret. Förvaltningarna avstryker förslag om remisskrav på akuta sjukhusbesök då det skulle riskera att försämra tillgänglighet och effektivitet för sjukvården på Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen välkomnar bedömningar och förslag kopplade till regelförenklingar i delbetänkandet. Förvaltningen lyfter att Gotlands natur och kulturarv med många olika riksintressen skapar målkonflikter som riskerar att bromsa produktivitet.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i att det krävs ett samlat omtag för att förbättra funktionerna i bostadsmarknaden, men påpekar att Gotland har stora variationer i förutsättningar för byggande av nyproduktion, liksom många andra regioner i Sverige, varför det är önskvärt att man också ser över förbättrade förutsättningar för byggande på landsbygden.

Förslag om förtydligande av ansvarsfördelningen mellan region och Länsstyrelse är bra. Region Gotland har ett gott och nära samarbete med Länsstyrelsen i Gotlands län. Men förvaltningen instämmer i bilden av att länsstyrelsernas förutsättningar att verka i sin främjande och utvecklande roll utöver myndighetsrollen behöver stärkas. Däremot anser förvaltningen inte att det regionala utvecklingsuppdraget flyttas tillbaka till Länsstyrelserna.

Avseende transportinfrastruktur lyfter regionstyrelseförvaltningen att färjetrafiken till och från Gotland är en strukturell förutsättning för produktivitet och regional utveckling. Färjetrafiken till och från Gotland måste ses som en del i den nationella infrastrukturen och i nationell plan hanteras i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att Regionstyrelsen godkänner yttrandet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Petra Thunegard Gråberg, näringslivsstrateg och Josefine Strandängers, ekonomistrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Jörgen Benzler (V) yrkar att hela texten om Kap 10 bostadsmarknaden stryks.

Johan Malmros (C) yrkar avslag på Jörgen Benzlers (V) yrkande.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och

Jörgen Benzlers ändringsyrkande och finner att regionstyrelseförvaltningen förslag vinner bifall.

Beslutsunderlag

Remiss. Finansdepartementet inkom 2025-10-21

Yttrande daterad 2026-02-04

Bilaga 1 Sammanfattning av förslag och bedömningar i slutbetänkandet SOU 2025 96

Bilaga 2 Sammanfattning av förslag och bedömningar i delbetänkandet SOU 2024 29

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-07

Skickas till

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Regionstyrelseförvaltningen avdelning Regional utveckling

Regionstyrelseförvaltningen avdelning Ekonomi

Finansdepartementet

RS § 19

Remiss. Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk

Ärendenummer: RS 2025/2063

Paragraf föregående instans: AU § 21

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att inlämna upprättat yttrande till Finansdepartementet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Regeringen har, genom Finansdepartementet, gett myndigheter, regioner och andra organisationer möjlighet att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till ett nytt uppföljnings- och genomföranderamverk för EU:s nästa långtidsbudget. Förslaget innebär betydande förändringar jämfört med nuvarande programperiod, särskilt kopplat till ett prestationsbaserat utbetalningssystem.

Regionstyrelseförvaltningen noterar EU-kommissionens övergripande ambition att skapa ett mer enhetligt, transparent och resultatinriktat system för uppföljning och rapportering. Ansatsen att gå från tusentals indikatorer till ett hundratal anses som god, men samtidigt ser Region Gotland risker med den föreslagna modellen, något som bedöms få negativa konsekvenser på lokal, regional och nationell nivå.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har inför upprättandet av remissvaret fört dialog med närliggande regioner inom programområdet Småland och Öarna samt med en särskilt tillsatt arbetsgrupp inom SKR som under hösten har arbetat med EU:s förslag till nya förordningar. Utifrån detta har regionstyrelseförvaltningen gjort en sammanvägd bedömning.

Regionstyrelseförvaltningen noterar EU-kommissionens ambition att förenkla det idag mycket komplexa systemet med tusentals indikatorer. Även om ambitionen är god och ansatsen välkomnas, bedömer förvaltningen att förslaget i sin nuvarande form främst underlättar uppföljning och utvärdering på en övergripande och aggregerad nivå, med fokus på budgetens helhet.

Regionstyrelseförvaltningen anser att förslaget i stället bör fokusera på att säkerställa ett effektivt och ändamålsenligt genomförande på programnivå, där uppföljnings- och genomföranderamverket är flexibelt, tar hänsyn till regionala och territoriella skillnader och inte ökar den administrativa bördan för

exempelvis stödmottagare och de aktörer som ansvarar för programgenomförandet.

Regionstyrelseförvaltningen anser att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till erfarenheter från innevarande programperiod, där exempelvis stelbenta indikatorer har lett till inlåsningseffekter av medel, samt att ökade krav på stödmottagare kopplat till redovisning och en prestationsbaserad utbetalningsmodell kan medföra att allt fler aktörer tvekar inför att söka EU-medel.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar vidare att den föreslagna strukturen ställer höga krav på styrning och samarbete mellan myndigheter. Implementering av nya system bör i möjligaste mån anpassas till, eller integreras med, befintliga system som NYPS 2020. Detta för att undvika höga administrativa kostnader, extra resursbehov och fördröjningar i programgenomförandet. Förvaltningen vill också understryka att implementeringen av ett nytt uppföljnings- och genomföranderamverk ställer stora krav på fungerande flernivå- och flerpartssamverkan, där regional delaktighet i alla delar av processen är av yttersta vikt.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen beslutar att lämna det upprättade yttrandet till Finansdepartementet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av William Cöster, projektutvecklare, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Begäran på svar om ” Remittering av Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk”. Regeringskansliet, inkom 2025-10-23

Region Gotlands svar på ”Remittering av Europeiska kommissionens förslag till ett nytt genomföranderamverk ” 2026-01-28

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-15

RS § 20

Överklagande av regionfullmäktiges beslut 2025-11-17, RF § 182 och RF § 184 Strategisk process ö-lägesfaktorer och kommunikationer

Ärendenummer: RS 2025/2373

Paragraf föregående instans: AU § 22

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att avge upprättat yttrande till Förvaltningsrätten.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Regionfullmäktiges beslut om att anslå medel för projektet ”Strategisk process ö-lägesfaktorer och kommunikationer” har blivit överklagat. Förvaltningsrätten har förelagt Region Gotland att komplettera med bl.a. ett yttrande om hur regionen ställer sig till överklagandet. Regionen har blivit beviljad anstånd med yttrandet till den 30 januari 2026.

Förslag till yttrande är under utarbetande och beräknas komma med i kallelsen till regionstyrelsens sammanträde den 28 januari 2026. I övrigt har regionstyrelseförvaltningen redan gett in begärda kompletteringar.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Patrik Pettersson, chefsjurist, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottet förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Föreläggande med överklagande daterad 2025-12-05
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2015-12-18

Skickas till

Förvaltningsrätten

RS § 29

Remiss. Begäran om yttrande över ansökan om nätkoncession

Ärendenummer: RS 2025/2340

Paragraf föregående instans: AU § 19

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att inlämna upprättat förslag till Energimarknadsinspektionen.

Jäv

Andreas Unger (M och Mårten Silvén (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Gotlands Elnät AB ansöker hos Energimarknadsinspektionen om linjekoncession, enligt ellagen, för två nya 145 kV-högsämningsledningar mellan Näs och Hemse. Region Gotland har getts möjlighet att yttra sig över ansökan.

I remissen ställs kommunspecifika frågor och uppmaningar. De senare är att informera om den planerade ledning kan innebära risker för negativ påverkan på viktiga samhällsfunktioner, att granska ansökan för att se om elnätsföretaget i tillräcklig grad har kännedom om kommunala planer och lokala förutsättningar, till exempel kommunala naturreservat, kommunala vägar eller vattenskyddsområden och till sist att informera om kommunen ser att det kan behövas särskilda dispenser eller tillstånd utöver nätkoncessionen för den ansökt sträckningen: Regionstyrelsen har i ett tidigt skede yttrat sig positivt över planerad elnätsförstärkning på Gotland, förvaltningen ser inte att ledningen innebär risker för viktiga samhällsfunktioner för civilsamhället på Gotland. Enligt remissunderlaget har elnätsföretaget i tillräcklig grad kännedom om kommunala planer och lokala förutsättningar. Enligt några av de redovisade samrådsyttrandena i remissunderlaget och enligt MKB:n, blir biotopskydds- och artskyddsdispenser aktuella för delar av planerad sträckning och vissa anläggningsarbeten kan kräva tillstånd enligt kulturmiljölagen.

Kommunspecifika frågor:

- *Är ledningen förenlig med gällande detaljplaner och områdesbestämmelser?*
Ledningen planeras inte gå genom områden med detaljplan. Enligt ett tidigt yttrande från Miljö och byggnämnden möter planerad sträckning inga planhinder.
- *Berör ledningen områden som tas upp i andra kommunala planer eller program (till exempel översiktprogram och naturvårdsplaner)?* Planerad sträckning berör

inte kommunala naturreservat eller vägar. I omedelbar närhet till planerad ny station i Hemse finns vattenskyddsområdet i Hemse, vilket kräver uppmärksamhet. Planerad ledning bedöms förenlig med översiktsplanen.

- *Passerar ledningen nära skolor, förskolor eller annan liknande verksamhet?* Nej, den planerade ledningen rör inte fastigheter där kommunala verksamheter bedrivs.
- *Anser ni att de skyddsåtgärder som elnätsföretaget beskriver i ansökan är tillräckliga?* Förutsatt att det villkoras i uppdrag till eventuella underentreprenörer, är bedömningen att de skyddsåtgärder som beskrivs i ansökans miljökonsekvensbeskrivning, MKB, blir tillräckliga, men frågan kan inte besvaras nu. Remissunderlaget är på en för övergripande nivå. Det framgår inte hur sökande avser att genomföra de åtgärder som föreslås i ansökans MKB och underliggande undersökningar, då det beslutas först i detaljprojekteringar. Bedömning och beskrivning i denna tjänsteskrivelse koncentreras därför på frågor om skyddsåtgärder.

Bedömning

Förvaltningens samlade bedömning är att ledningen bör tillstyrkas förutsatt att de hänsynsåtgärder som föreslås genomförs. Men, i underlaget saknas en tydlig koppling mellan förslagen på skyddsåtgärder och sökandes åtagande att genomföra dessa. I samrådet skrev

dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen *"De föreslagna sträckningarna påverkar inte några pågående detaljplaner eller utpekade utvecklingsområden enligt gällande översiktsplan respektive samrådsförslag till översiktsplan 2040."* Om alternativ 1, det nu valda, angavs att det *"ligger i närmast anslutning till de områden som översiktsplanen pekar ut för vindkraft och energiproduktion, vilket eventuellt skulle kunna ge synergieffekter. Ungefär halva sträckan kräver ny ledningsdragnings, vilket innebär att det påverkar ett "orört" landskap. Den del som är tänkt att löpa genom riksintresseområdet Hablingbo och Silte, riskerar att påtagligt skada riksintresset."*

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att enligt kulturmiljöutredningen och den miljökonsekvensbeskrivning, MKB, som bilagts ansökan, *"har området analyserats utifrån visuell påverkan där bedömningen är att det inte innebär någon påtaglig skada på riksintresset om man använder sig av en lägre variant av stolpar"* och att ledningspassagen längs sockengränsen mellan Silte och Hablingbo *"berör i ringa grad den dåtida bebyggda miljön och löper till stor del genom utmarken mellan bygderna"*. Det, och övriga föreslagna skyddsåtgärder, kan motivera att förslaget tillåts, under förutsättning att sökande verkligen gör anpassningar i utformningen av ledningen och att såväl sökande som underentreprenörer tydligt måste åta sig de hänsynsåtgärder som föreslås i de underliggande artskydds och kulturmiljöutredningarna och i ansökans MKB.

I samrådet förordade Region Gotland att nära bostäder ska magnetfält få vara högst 0,2 mikrottesla, μT . Men sökande hänvisar till att det saknas vetenskapliga

belägg för gränsvärden och att branschstandard för magnetfält nära bostäder är 0,4 µT. Vidare anges att ingen bostad längs det förordade stråkalternativet kommer att exponeras för magnetfält över 0,4 µT från de nya ledningarna.

Förutsatt att de villkoras i uppdrag till eventuella underentreprenörer, bedömer Region Gotland ändå de skyddsåtgärder för natur- och kulturmiljöer som elnätsföretaget beskriver i ansökans MKB som tillräckliga. Vidare framgår inte något behov av särskilda dispenser eller tillstånd utöver nätkoncessionen för den ansökta sträckningen utöver att tillstånd enligt kulturmiljölagen kommer att behövas på vissa håll och, enligt MKB:n, blir biotopskydds- och artskyddsdispenser aktuella för delar av sträckningen. Med de i MKB:n, artskyddsutredningar och kulturmiljöutredningen föreslagna anpassningarna av lokalisering såväl som skydds- och hänsynsåtgärder bedöms ledningen, trots en viss påverkan kunna tillåtas.

Region Gotland gör vidare bedömningen att underlaget i remissen är på en för övergripande nivå för att exakt visa vilka åtgärder som sökande åtar sig att göra på varje plats. Bland annat anges preliminära stolpval för olika delsträckor. Det framgår dock inte vilka sträckor som ska ha vilka stolpar. Därav går det inte att bedöma om skyddsåtgärderna sammantaget blir tillräckliga.

Ärendets behandling under mötet

Andreas Unger (M) och Mårten Silvé (M) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsens yttrande, RS 2023/261, från 22 februari 2023

Synpunkter gällande samråd inför områdeskoncession, MBNV-2023-342, 31 mars 2023

Yttrande MBN 2025/1569, 24 september 2025

Remiss. Energimarknadsinspektionen, inkom 3 december 2025, med bilagor

Regionstyrelsens yttrande 2026-01-28

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 19 december 2025

Skickas till

Energimarknadsinspektionen

RS § 31

Remiss. Översynen av riksintressen för värdefulla ämnen och material på norra Gotland

Ärendenummer: RS 2025/2246

Paragraf föregående instans: REGU § 11

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att till Sveriges geologiska undersökning inlämna upprättat förslag till yttrande.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Sveriges geologiska undersökning (SGU) arbetar med en översyn och revidering av detaljavgränsningen för de fyra befintliga riksintresseanspråken för värdefulla ämnen eller material på norra Gotland: Storugns-Klinthagen, Fleringe, Rute och Stucks.

Region Gotland har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på förslaget, ursprungligen senast den 16 januari 2026 men efter att myndigheten beviljat Region Gotland anstånd, senast den 30 januari 2026.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tillsammans med berörda funktioner vid teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen arbetat fram upprättat förslag till yttrande. Yttrandet behandlas i tekniska nämnden den 21 januari och i regionstyrelsen den 28 januari, vartefter det expedieras till SGU.

Bedömning

Förvaltningen vill inledningsvis påpeka att Gotland redan i dag tar ett stort ansvar för den nationella försörjningen av såväl cement som kalksten för andra ändamål. För Gotland är det av stor betydelse att de industriverksamheter som etablerar sig på ön och som genom sin verksamhet påverkar vatten, natur och människors närmiljö på ett negativt sätt, också kan bidra till att skapa positiva effekter inom andra områden såsom näringsliv och arbetsmarknad. I det underlag som SGU presenterar ser förvaltningen inga tydliga positiva effekter där Gotland som samhälle ges fördelar av en utökad kalktäktsverksamhet. Tvärtom uppstår ett antal risker rörande just vatten, natur och människors närmiljö.

Förvaltningen konstaterar att reviderade och utökade riksintresseanspråk för kalkstensfyndigheter inte per automatik innebär att hela områdena kommer att tas i anspråk för utvinning. Detta avgörs vid en tillståndsprövning i domstol där en avvägning mot bland annat andra riksintressen sker. Däremot finns det anledning att tro att ett beslut om ett mer omfattande riksintresseanspråk för

kalkstensfyndigheter kan stärka möjligheten för en aktör att i ett senare skede erhålla tillstånd för utökad brytning av fyndigheten.

Mot föreslagna utökningar av riksintresseanspråk för kalkstensfyndigheter på norra Gotland står Gotlands behov av att fortsatt kunna producera en tillräcklig mängd dricksvatten av god kvalitet och att dessa möjligheter inte försämras över tid. Särskilt viktigt blir detta mot bakgrunden av den närliggande kommunala vattentäkten i Bästeträsk riskerar att påverkas negativt som ett resultat av fortsatt eller utökad täktverksamhet.

Vidare har Region Gotland tidigare ställt sig positiva till etableringen av den blivande nationalparken Bästeträsk och konstaterar att vissa av de föreslagna utökningarna av befintliga riksintresseanspråk för värdefulla ämnen och mineral kan utgöra en intressekonflikt med tillskapandet av nationalparken och dess betydelse för det rörliga friluftslivet, besöksnäringen och kringliggande verksamheter. Nationalparken förväntas bidra med positiva aspekter gällande utvecklingen av näringslivet och andra effekter som är av betydelse för samhällsutvecklingen på norra Gotland.

Region Gotland har tidigare yttrat sig om liknande riksintresseanspråk och understryker vikten av en balans mellan industriell utveckling och andra intressen.

Region Gotlands ställningstaganden i Översiktsplan Vårt Gotland 2040 gällande riksintresse fyndigheter av ämnen eller material

Region Gotland antog den 17 februari 2025 en ny översiktsplan, "Översiktsplan Vårt Gotland 2040" som var ute på granskning under våren 2024 (mars-april). I översiktsplanen görs följande ställningstaganden för fyndigheter av ämnen eller mineral av relevans för de befintliga riksintresseanspråken på norra Gotland:

Följande områden föreslås helt eller delvis undantas från område av riksintresse fyndigheter eller material:

- *Fleringe, överlappas av Natura 2000-område*
- *Rute, överlappas av Natura 2000-område*
- *Stucks, överlappas av Natura 2000-område*
- *Del av Storugns-Klinthagen som överlappar med Natura 2000-område*

Med anledning av statens utpekande av Natura 2000-område, överlappande riksintresse för naturvård samt det pågående arbetet med att tillskapa en ny nationalpark gör regionen avvägningen att naturvärden har företräde framför riksintresset för områdena listade nedan:

- *Fleringe, överlappas av Natura 2000-område*
- *Rute, överlappas av Natura 2000-område*
- *Stucks, överlappas av Natura 2000-område*
- *Del av Storugns-Klinthagen som överlappar med Natura 2000-område*

- *För dessa riksintresseområden bör en revidering göras av SGU.*

Förvaltningen konstaterar att SGU inte bemötte de ställningstaganden som gjordes i översiktsplanen under dess granskningsprocess men vidhåller att de fortsatt är gällande. Vidare konstaterar förvaltningen att SGU inte har redogjort för Region Gotlands ställningstaganden i underlaget till remissen.

Förvaltningen bedömer att de förändringar som SGU föreslår mot bakgrund av den genomförda utredningen innebär att riksintresseanspråken på norra Gotland sammantaget utökas med omkring 11,6 procent. Utökningen sker i de befintliga riksintresseanspråken Storugns-Klinthagen och Rute-Stucks. Utökningen av de berörda riksintresseanspråken på norra Gotland motsvarar vidare en total utökning av riksintresseområdena för värdefulla ämnen eller material på hela Gotland med omkring 3,7 procent.

SGU:s redovisning av andra riksintressen på norra Gotland

I underlaget till remissen redovisar SGU de fyra riksintresseområdenas överlapp med befintliga riksintresseområden. Förvaltningen konstaterar att utökningen som föreslås innebär ytterligare överlapp med ett antal riksintresseområden:

Storungs-Klinthagen: utökningen innebär ytterligare överlapp med Natura 2000-områden och riksintresse för friluftsliv.

Rute-Stucks: utökningen innebär ytterligare överlapp med Natura 2000-områden, riksintresse för friluftsliv, riksintresse för naturvård och riksintresse för kulturmiljövården. Föreslagen utökning av Rute-Stucks innebär vidare att vissa delar av riksintresseanspråket överlappar med den föreslagna avgränsningen för den blivande nationalparken Bästeträsk.

Förvaltningen konstaterar även att SGU inte redovisar förekomsten av andra riksintressen som angränsar eller ligger i nära anslutning till de fyra befintliga riksintresseområdena:

Storungs-Klinthagen: ligger delvis i nära anslutning till riksintresse för högexploaterad kust samt i nära anslutning till riksintresse för totalförsvarets militära del, påverkansområde för buller eller annan risk samt område av betydelse på land gällande hamnen i Kappelshamn som ägs av Fortifikationsverket och används av Försvarsmakten.

Rute-Stucks: ligger delvis i nära anslutning till riksintresse för högexploaterad kust samt i nära anslutning till riksintresse för totalförsvarets militära del, riksintresse på land samt påverkansområde för buller eller annan risk gällande Trelge övnings- och skjutfält.

Kommunalt vatten – Bästeträsk

Initialt konstaterar förvaltningen att SGU överhuvudtaget inte har redovisat något om vilken konflikt som kan föreligga med kommunal vattenproduktion

eller vattenskyddsområden. Av de fyra befintliga riksintresseanspråken på norra Gotland överlappar Fleringe, Rute och Stucks med vattenskyddsområde för den kommunala vattentäkten Bästeträsk.

Fleringe: en liten del av riksintresseanspråket överlappar sekundär skyddszon.

Rute: merparten av riksintresseanspråket överlappar sekundär skyddszon och i delar även primär skyddszon.

Stucks: omkring hälften av riksintresseanspråket överlappar sekundär skyddszon och i delar även primär skyddszon.

Storungs-Klinthagen: överlappar och angränsar ej vattenskyddsområdet.

SGU föreslår även en utökning av det sammanslagna området Rute-Stucks inom både sekundär och primär skyddszon. Merparten av den föreslagna ökningen sker inom primär skyddszon. Förslaget innebär även att en mindre del, av det tidigare området Stucks, minskar inom primär och sekundär skyddszon.

Enligt föreskrifterna för Bästeträsk kräver täkt av berg tillstånd i både primär och sekundär skyddszon. Tillstånd enligt föreskrifterna krävs dock inte om verksamheten har tillståndsprövats enligt 9 eller 11 kapitlet i miljöbalken. Föreskrifterna för vattenskyddsområdet innebär därmed inte någon särskild begränsning i möjligheten att nyttja riksintresseanspråket för kalkstensbrytning.

Vattenskyddsområdet omfattar i princip hela avrinningsområdet för Bästeträsk. En brytning inom vattenskyddsområdet skulle därmed innebära att tillrinningen till Bästeträsk riskerar att minska. Risk finns även att brytning närmare ytvattentäkten med tillhörande avvattning kan påverka de lokala grundvattenförhållandena.

Prövning av bergtäkt på fastigheten Bunge Ducker 1:64 har skett upp till högsta instans med avslag till kalkstenstäkt m m (Mark och -miljööverdomstolen 2018-09-11, M 5431-14, Högsta domstolen 2019-04-01 mål nr T 4829-18). Det finns därför inget skäl att behålla riksintresseanspråket i denna del.

Förvaltningen anser därför att Region Gotland ska motsätta sig en utvidgning av det sammanslagna området Rute-Stucks.

Förvaltningen konstaterar vidare att förslaget till nytt riksintresseanspråk även omfattar mark där Region Gotland och-/eller tredje part, med Region Gotlands medgivande, äger ledningar för samhällsviktig infrastruktur. Det är väsentligt för Region Gotland att rådigheten över berörd infrastruktur, och möjligheten att förnya densamma, inte påverkas av riksintresset.

Blivande nationalpark Bästeträsk

Region Gotland har tidigare ställt sig positiv till etableringen av den blivande

nationalparken Bästeträsk och konstaterar att vissa delar av den föreslagna utökning av området Rute-Stucks överlappar med avgränsningen för den blivande nationalparken Bästeträsk. Förvaltningen konstaterar att detta kan innebära en intressekonflikt med tillskapandet av nationalparken, vilket även kan medföra negativa konsekvenser för det rörliga friluftslivet, besöksnäringen och kringliggande verksamheter. Nationalparken förväntas bidra med positiva aspekter gällande utvecklingen av näringslivet och andra effekter som är av betydelse för samhällsutvecklingen på norra Gotland.

Sammanfattande ställningstagande

Region Gotland har tidigare yttrat sig om liknande riksintresseanspråk och understryker vikten av en balans mellan industriell utveckling och andra intressen.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att Region Gotland bör avstyrka föreslagen utvidgning av riksintresset för Rute-Stucks i de delar som kommer i konflikt med vattenskyddet för Bästeträsk. Ställningstagandet bottnar i ansvaret för och omsorgen om en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning för Gotland och tar utgångspunkt i vattenskyddsområdet för Bästeträsk.

Vidare framhåller förvaltningen att de ställningstaganden som har gjorts i Översiktsplan Vårt Gotland 2040 gällande fyndigheter av ämnen eller mineral fortsatt är gällande och att områdena på norra Gotland som överlappar med Natura 2000-områden helt eller delvis bör undantas från område av riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material. Förvaltningen framhåller att detta ställningstagande väger särskilt tungt gällande den del av område Rute-Stucks som har prövats i högsta instans med avslag som följd, det bedöms således inte finnas skäl att behålla, eller utöka, riksintresseanspråket i denna del.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Max Wallman Sundberg, översiktsplanerare, teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Remiss. Utredning angående översyn av de tre kalkstensfyndigheterna Storungs-Klinthagen, Rute, Fleringe samt Stucks, daterad 2025-11-24
Sektorsbeskrivning – riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken (SGU dnr 31-3007/2024), daterad 2025-11-03
Regionstyrelsens yttrande 2026-01-28
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-12-18

Skickas till

Sveriges geologiska undersökning, diariet@sgu.se, dnr 31-451/2025